

Voornemen tot afwijken van het bestemmingsplan - Windpark Westerse Polder

Rapportage beantwoording zienswijzen

Voornemen tot afwijken van het bestemmingsplan - Windpark Westerse Polder

Rapportage beantwoording zienswijzen

Inleiding

Om de realisatie van windturbines in de Westerse Polder mogelijk te maken vroeg de ontwikkelaar een aanvraag omgevingsvergunning aan om met toepassing van artikel 2.1 lid 1 sub c juncto artikel 2.12 lid 1 sub a onder 3° de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) af te wijken van het geldende bestemmingsplan en omgevingsvergunning te verlenen voor het realiseren van 5 windturbines met funderingen en toebehoren op de locatie Westerse Polder in Numansdorp.

Vanaf 3 oktober 2016 tot 14 november 2016 lag de aanvraag, het ontwerpbesluit, de ruimtelijke onderbouwing en de daarbij behorende stukken ter inzage. Gedurende deze periode kon iedereen zienswijzen bij het college van burgemeester en wethouders indienen. Gedurende de inzagetermijn ontving het college totaal 10 zienswijzen.

Het college beoordeelde de ingekomen zienswijzen en deze beoordeling is vastgelegd in deze rapportage. De ingekomen zienswijzen zijn in deze rapportage per thema gerubriceerd en beantwoord.

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
		Landschappelijke inpassing en visuele aspecten	
1		Het perspectief dat is gekozen voor de foto in uw onderzoek (vanaf de golfbaan Cromstrijen) geeft niet de werkelijkheid weer. Daar de molens op het Sluispad in Ooltgensplaat en het molenpark aan de Sabinaweg te Heijningen onzichtbaar zijn. Ook is de brug niet op uw foto zichtbaar. Dezelfde foto lijkt ons niet actueel, daar anders de molens van de Sabinaweg zichtbaar zouden zijn.	De visualisaties vanuit 2 zichtpunten geven een goed beeld van de te realiseren opstelling. Interferentieaspecten staan beschreven in paragraaf 4.6.2. Interferentie met andere windparken is een gevolg van de locatiekeuze en niet van de inrichting van het windpark. De locatiekeuze staat in deze vergunningaanvraag niet ter discussie omdat de locatie reeds is vastgesteld in provinciaal beleid. Een andere inrichting van de windenergielocatie resulteert niet in een vermindering van landschappelijke interferentie.
1		Met betrekking tot de invloed van de molens op het nachtbeeld is er ons inziens niets terug te vinden. Daar er momenteel al buitengewoon veel verlichting aanwezig is op de brug, de huidige elektriciteitsmasten voorzien zijn van veel rood licht en met name de molens op het Sluispad ook voorzien zijn van vluchtwegsignalering welke al dan niet knipperen.	De gemeente en initiatiefnemers gaan niet over de benodigde verlichting. Er mag niet afgeweken worden van (inter)nationale wetgeving die obstakelverlichting voorschrijft. De toe te passen verlichting wordt voorgeschreven op basis van de uiteindelijk gekozen windturbine.
10		Wij stellen verder vast dat in de ruimtelijke onderbouwing geen rekening is gehouden met hinder door obstakelverlichting voor vliegverkeer. Sterker nog, noch in de onderbouwing noch in de onderzoeken die daarvan deel uitmaken, is de mogelijke hinder van de turbines voor het vliegverkeer onderzocht.	De turbines bevinden zich in een gebied waar geen hoogtebeperkingen gelden ten aanzien van vliegverkeer. Obstakelverlichting is bedoeld ter signalering voor het vliegverkeer en wordt ingericht conform voorschriften van de Inspectie Leefomgeving en Transport. ILT, de Inspectie Leefomgeving en Transport, adviseert windparken dan ook op basis van de opzet uit ICAO Annex 14, een internationaal verdrag. Er is geen sprake van hinder voor het vliegverkeer.
1		Onduidelijk is het overzicht waarbij alle belastende omgevingsinvloeden (zoals ze nu zijn en zoals ze naar de toekomst zullen zijn) zijn weergegeven, rekening houdend met het visuele aspect bij licht en bij duister en geluid (A29 / brug / scheepvaart).	In de ruimtelijke onderbouwing behorende bij het plan zijn alle relevante omgevingsinvloeden onderzocht en beschreven. Het landschappelijke aspect en de geluidseffecten staan hierin beschreven.

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
2		Mijn zienswijze zou zijn windmolens te plaatsen en dan ongeveer net zo hoog als de nieuwe 4 die op het Hellegatsplein geplaatst zijn. Dus de spreidingsband van de vergunning naar beneden halen.	De techniek van windenergie ontwikkelt zich snel. Daarnaast neemt de bijdrage van het Rijk elkaar jaar af. Hiermee is het noodzakelijk en gewenst om de nieuwste generatie windturbines te plaatsen vanwege de hogere opbrengst in duurzame elektriciteit. Door de windturbines in een lijnopstelling langs het water te plaatsen is er een duidelijke koppeling aan de bestaande landschapsstructuren en is de opstelling goed herkenbaar. De grotere windturbines geven een rustiger beeld vanwege een lagere draaisnelheid. De grootte van de windturbines is medebepaald door: • De ruimte tussen de hoogspanningslijn van Stedin en de snelweg is bepalend voor de maximale maat van de windturbine. • De resterende ruimte vanaf de Stedin lijn tot aan de Oosterse Laagjes is gelijkelijk verdeeld per windturbine waarmee het aantal uitkwam op 5. • De kostbare netaansluiting op 50kV i.p.v. 15kV en een te overbruggen afstand van 7 km tot aan Klaaswaal vereist een minimale omvang van het windpark. • Marktconform is momenteel 3-4MW klasse windturbines op 100 tot 130 meter (met deze dimensies richten wij ons op toekomstige ontwikkelingen van windturbines)
2		Als er een windmolenpark staat met 1 versie qua uiterlijk ziet dit er veel rustiger als horizonbeeld uit dan dat het een rommeltje/bij elkaar gebouwd geheel is.	Het windpark zal bestaan uit hetzelfde windturbintype. In de voorwaarden behorende bij de vergunning is opgenomen dat er sprake dient te zijn van één type windturbine met gelijke ashoogte, en identiek qua afmetingen en kenmerken.

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
8, 10		In combinatie met het recent opgerichte windpark op het Hellegatsplein en de hoogspanningsmasten is er sprake van een verdergaande negatieve impact op het landschap. Wij begrijpen niet dat wordt overwogen dat de windturbines de horizon domineren en beide windparken in de omgeving voor cliënten zichtbaar zijn, maar hier vervolgens geen betekenis aan wordt toegekend. In het belang van een goede ruimtelijke ordening moeten deze aspecten niet alleen onderkend worden, maar ook onderdeel zijn van gedegen onderzoek en een gedegen belangenafweging. Beide ontbreken.	In de beleidsvorming omtrent windenergie in Nederland, in de provincie en specifiek voor de Hoeksche Waard hebben verschillende onderzoeken plaatsgevonden. De belangrijkste conclusie voor de Hoeksche Waard is: Windturbines aan de randen verhouden zich op logische wijze met het landschap van de Hoekse Waard. Het waardevolle landschap wordt behouden door alleen windturbines toe te staan aan de randen. Interferentie met andere windparken is een gevolg van de locatiekeuze en niet van de inrichting van het windpark. De locatiekeuze staat in deze vergunningaanvraag niet ter discussie omdat de locatie reeds is vastgesteld in provinciaal beleid. Een andere inrichting van de windenergielocatie resulteert niet in een vermindering van landschappelijke interferentie.
8		Over de onderlinge samenhang tussen de windparken Hellegatsplein en Westerse Polder geeft de ruimtelijke onderbouwing slechts aan dat, gekeken vanuit het noorden, ruimtelijke interferentie kan optreden. De ruimtelijke onderbouwing gaat hier verder niet op in, ook in de visualisaties ontbreekt het windpark Hellegatspein. De ruimtelijke onderbouwing is op dit punt onvolledig.	De visualisaties geven een goed beeld van de te realiseren opstelling, daarbij zijn de interferentieaspecten beschreven in paragraaf 4.6.2. Interferentie met andere windparken is een gevolg van de locatiekeuze en niet van de inrichting van het windpark. De locatiekeuze staat in deze vergunningaanvraag niet ter discussie omdat de locatie reeds is vastgesteld in provinciaal beleid. Een andere inrichting van de windenergielocatie resulteert niet in een vermindering van landschappelijke interferentie.
		Procedurele aspecten	
1		Wij twijfelen of alle gedupeerden op de hoogte zijn van uw plannen en de impact begrijpen. Ondanks dat wij niet twijfelen aan het feit dat de voorhanden procedure daadwerkelijk deze is, denken wij dat dit dat deze met betrekking tot zulke wijzigingen te weinig is en sterk verouderd.	Het proces is verlopen volgens de wettelijke procedure. Het plan is gepubliceerd en er heeft een informatieavond plaatsgevonden. Verder is gebruik gemaakt van websites en in een straal ca. 1.500 m zijn door de ontwikkelaar meermaals brieven verspreid aan alle omwonenden. Hiermee verwachten we alle belanghebbenden op de hoogte te hebben gesteld.
3		Er is geen discussie in de raad geweest over de consequenties van dit Windpark voor mens en milieu.	Op grond van artikel 6.5 lid 1 Bor kan de omgevingsvergunning niet worden verleend voordat de gemeenteraad heeft verklaard hiertegen geen bedenkingen te hebben. Bij besluit van 29 maart 2016 wees de gemeenteraad op grond van artikel 6.5 lid 3 Bor categorieën van gevallen aan waarin geen verklaring van bedenkingen vereist is. Het onderhavige project past binnen de benoemde categorieën van gevallen, zodat een verklaring van geen bedenkingen niet vereist is. De raad besloot daarnaast reeds op 24 september 2013 de (planologische) procedures te starten om te komen tot ontwikkeling van circa 5 windturbines in de Westerse polder ten westen van de A29.

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
5		Voor de windturbines is vanwege het draaien van de rotor over rijkswaterstaatwerken een vergunning in het kader van de Wbr noodzakelijk.	Hier heeft overleg met Rijkswaterstaat over plaatsgevonden. Initiatiefnemer heeft bevestigd dat de turbine op een afstand van 65 meter van de verharding staat. De rotorbladen hebben een maximale diameter van 130 meter. Dit betekent dat de bladen niet over de verharding draaien. Er is wel sprake van overdraai over het beheersgebied van Rijkswaterstaat. Hiervoor zal een Wbr-vergunning worden aangevraagd. Omdat voldaan wordt aan de beleidslijn is geen aanvullend (verkeersveiligheids)onderzoek nodig.
8		Wij vragen ons af in hoeverre de onterecht aangenomen instemming van het Kwaliteitsteam heeft meegewogen in het oordeel van Stichting Dorp, Stad en Land.	In haar advies ging de welstandscommissie abusievelijk uit van een toetsing door het kwaliteitsteam. Op 8 december 2016 oordeelde de welstandscommissie dat de ontwikkeling niet strijdig is met redelijke eisen van welstand.
		Waardeverlies, aansprakelijkheden, compensatie en participatie	
1		In het onderzoek wordt onvoldoende rekening gehouden met de invloed op de huizenprijzen in een grotere schaal rondom de molens. De omwonenden (in de aanzienlijke schaalvergroting) die dagelijks zullen geconfronteerd worden met de hinder, worden echter niet gecompenseerd voor ongemak en waardeverlies van hun woning.	De initiatiefnemer heeft in samenwerking met de gemeente voorafgaand aan de vergunningverlening een anterieure overeenkomst gesloten waarin onder meer afspraken worden gemaakt over het verrekenen van eventuele planschade. Aanvragen voor een tegemoetkoming in planschade die voortvloeien uit het project neemt de gemeente in behandeling conform de vigerende gemeentelijke procedureregeling voor tegemoetkoming in planschade. De Gemeente besluit over de aanvraag voor een tegemoetkoming in planschade met inachtneming van het daartoe opgestelde eindadvies van de adviseur.
3		Realisatie van dit windpark zal voor mij als bewoner van de Molendijk nadelige consequenties hebben, waarbij ik nog niet genoemd heb de onvermijdelijke waardevermindering van mijn pand aan de Molendijk.	Zie bovenstaande reactie omtrent planschade.
4		In het licht van deze constatering rest ons dan ook geen andere keus dan de voor bouw en exploitatie verantwoordelijke partij (nu en in de toekomst) juridisch aansprakelijk te stellen voor alle materiele en immateriele schade in de breedste zin des woords toegebracht door het Windmolenpark Westerse Polder.	Zie bovenstaande reactie omtrent planschade.

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
7,8		Voorts missen wij compenserende maatregelen voor omwonenden in de ter inzage liggende documenten. De Hoeksche-Waardse gemeenten hebben bepaald dat nieuwe windparken een bijdrage zullen leveren aan het regiofonds en aan een lokaal fonds, dat zal worden aangewend voor compensatie in de omgeving van het windpark. In de ontwerpvergunning is hier niets over vastgelegd.	De gemeente sloot een overeenkomst met de ontwikkelaar waarin onder andere de mogelijkheden voor participatie zijn vastgelegd. Uitgaande van een gezamenlijk opgesteld vermogen van minimaal 15 Megawatt (MW) participeert het nieuwe windpark financieel op een volgende wijze in uw regio: • Middels een vergoeding van minimaal €225.000 aan het Regiofonds (€ 15.000 per te realiseren MW). De besteding wordt regionaal bepaald middels het Uitvoeringsprogramma van het Samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard. Deze gelden worden door de regio ingezet voor verschillende regionale projecten die worden vastgelegd in het regionaal uitvoeringsprogramma. • Middels een lokale participatievergoeding van minimaal €150.000 aan de gemeente Cromstrijen (€ 10.000 per te realiseren MW). De besteding wordt door de gemeente in samenspraak met de omwonenden bepaald. Te denken valt aan maatregelen in de omgeving op het vlak van duurzaamheid, leefbaarheid of natuur. Deze betaling vindt plaats in vijf termijnen waarvan de eerste termijn wordt betaald bij start van de bouwwerkzaamheden. Het duurt dus nog even voor deze gelden beschikbaar komen. De gemeente stelt een plan op voor de besteding van deze gelden en de participatie van inwoners daarbij. • Een financiële participatie in de vorm van bijvoorbeeld een obligatielening waarbij het rendement toeneemt naarmate een omwonende dichterbij het windpark woont. De participaties worden bij voldoende belangstelling circa 6 maanden na de ingebruikname van het hernieuwde windpark verkrijgbaar. Deze termijn is gekozen om te voorkomen dat participanten geconfronteerd worden met eventuele bouwrisico's.

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
8		Wij merken op dat er, en voor zover ons bekend, bij de voorbereiding tot het plan-ontwerp van het windpark niet is gecommuniceerd met belanghebbende maatschappelijke organisaties. Er is geen mogelijkheid geweest tot participatie zoals, vooruitlopend op hetgeen de nieuwe wet omgevingsrecht hierover voorschrijft, wel mogelijk had kunnen zijn en wellicht ook had kunnen bijdragen tot het schepen van draagvlak.	Aangezien de locatie in Provinciaal beleid c.q. de Verordening Ruimte reeds is aangewezen en er slechts ruimte is voor een lijnopstelling van windturbines is een participatietraject voorafgaand aan de planvorming weinig zinvol. Wel zijn er afspraken gemaakt omtrent financiële participatie, zie antwoord hierboven.
		Alternatieven, varianten	
1		Er is weinig rekening gehouden met alternatieven in het onderzoek. Er is slechts een beperkte vergelijking gedaan met 3 verschillende hoogten van molens met een totaal vast aantal van 5 stuks. Echter zijn er meerdere alternatieven dan windenergie.	De beoogde herstructurering van windpark Westerse Polder is in lijn met het ruimtelijk beleid zoals dat door diverse overheden is vastgesteld. Zo geeft de provincie de voorkeur aan eenvoudige lijnopstellingen, in samenhang met en evenwijdig aan de betreffende infrastructuur en scheidslijnen. Door de windturbines in een lijnopstelling langs het water te plaatsen is er een duidelijke koppeling aan de bestaande landschapsstructuren. Om te voldoen aan dit beleid zijn er geen andere alternatieven onderzocht dan een lijnopstelling. Het geplande windpark sluit bovendien niet uit dat er in de omgeving initiatieven voor alternatieve energiebronnen gestart worden, zoals zonne-energie.
1		In het voorstel zoals het er nu ligt kan de opdrachtgever zelf bepalen welk model er geplaatst wordt en zelfs de hoogte is aan deze partij. Dit kan theoretisch eindigen in 5 verschillende typen molens waarbij ook de hoogte onderling verschillend zijn.	De dimensies van de turbines zijn voor elk van de te plaatsen turbines hetzelfde. In de voorwaarden behorende bij de vergunning is opgenomen dat er sprake dient te zijn van één type windturbine met gelijke ashoogte, en identiek qua afmetingen en kenmerken.
1		De voorgestelde hoogten, zijn ten opzichte van het huidige beeld maximaal bijna 3 keer zo hoog. Ondanks dit wordt er in het onderzoek toch een vergelijking getrokken met de inmiddels 20 jaar oude molens met een totaal kilowattage van 3,5. Deze vergelijking is mijns inziens onterecht daar de technologie niet heeft stil gestaan.	De vergelijking tussen de bestaande en toekomstige opstelling is gemaakt omdat de bestaande op stelling van 7 turbines de huidige situatie vormt, waarbij de effecten van de 5 nieuw te plaatsen turbines (toekomstige situatie) worden vergeleken, beoordeeld en onderbouwd.
		MER	

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
1,3, 10		Wij denken dat een MER-herziening wel degelijk nodig is. De M van MER staat voor Milieu en een onderdeel van milieu is leefomgeving. Wij zijn zeer verbaasd over het feit, dat er door uw college besloten is om geen Milieueffectrapport (MER) te laten opstellen. Wij kunnen ons met deze mer-beoordeling niet verenigen. Wij stellen ons op het standpunt dat u niet met een beoordeling heeft kunnen volstaan en dat u een volledig mer had moeten voorschrijven. De argumenten daarvoor zijn dezelfde als die ik in de vorige paragrafen heb genoemd en die zijn gericht tegen de ontwerp-omgevingsvergunning.	De formele procedure m.b.t. de m.e.r.-beoordeling is afgerond. Milieueffecten zijn daarbij uitgebreid aan bod gekomen. Hieruit bleek dat voor de onderzochte milieuthema's (geluid, slagschaduw, ecologie, externe veiligheid, landschap, cultuurhistorie, archeologie, bodem en water) geen belangrijke nadelige gevolgen te verwachten zijn. <u>Besluit gemeente (B&W)</u> Wij komen tot de conclusie dat er in dit geval geen sprake is van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zoals omschreven in artikel 7.17 van de Wet milieubeheer. Om deze reden hebben wij besloten dat door Investment Engineering Project BV niet alsnog een MER dient te worden opgesteld alvorens een aanvraag om een omgevingsvergunning op grond van de Wabo voor de activiteiten 'bouwen' en 'handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening' voor de locatie Westerse polder in de gemeente Cromstrijen kan worden ingediend. <u>Conclusie (Omgevingsdienst Haaglanden namens Gedeputeerde Staten)</u> Op grond van de door u verstrekte natuurtoets zijn wij van mening dat het windpark niet zal leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden. Er is geen sprake van verslechtering van (kwaliteit van) habitats (van soorten) of van significante verstoring van soorten. Gelet hierop achten wij, voor deze activiteit, zoals omschreven in de natuurtoets, een vergunning ex artikel 19d, eerste lid, van de Nbwet niet nodig.
10		Dat betekent dat ook hier het geluid (cumulatie, de verstoring van het stiltegebied) onvoldoende is onderzocht, dat onvoldoende onderzoek is gedaan naar schaduw-hinder en de externe veiligheid onvoldoende in beeld gebracht is. Op basis van de gebrekkige onderzoeken had u niet met een beoordeling mogen volstaan. Daar voeg ik nog aan toe dat u ten onrechte stelt dat het vanuit waterkundig oogpunt geen toegevoegde waarde heeft voor de besluitvorming een MER op te stellen. In dat verband is relevant dat het waterschap geen beleid heeft voor het aanbrengen van grootschalige bouwwerken, zoals windmolens, in en nabij waterkeringen.	De onderwerpen geluid, slagschaduw en externe veiligheid zijn voldoende onderbouwd. Waar nodig zullen mitigerende maatregelen worden toegepast om aan voorschriften te voldoen en daarmee mogelijke effecten te minimaliseren. Waterschap Hollandse Delta heeft als bevoegd gezag het plan getoetst. De voor hen relevante thema's (bodem, water en veiligheid) zijn voldoende onderzocht waarop de watervergunning 23 augustus 2016 is afgegeven. Voor deze vergunning is extra onderzoek verricht om de dijkveiligheid te waarborgen (geotechnisch onderzoek, trillingsprognose en de invloed van de bouw van de turbines op de waterkering).

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
		Ecologie	
2		Deze hoogte (van de turbines) geeft meer problemen met de vogels/het wild en het aangrenzende natuurgebied. Onderzoeken op dit punt zijn niet helder en wat er gebeurt met het openzetten van de Haringvlietsluizen, de veranderingen die in de natuur daardoor gaan komen qua vliegend wild, daar is al helemaal geen onderzoek gedaan.	Negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden Haringvliet, Hollands Diep, Oudeland van Strijen en Krammer-Volkerak ten gevolge van de realisatie en ingebruikname van windpark Westerse Polder zijn uitgesloten. De geringe additionele sterfte heeft geen effect op de gunstige staat van instandhouding van de relevante populaties in het Natura 2000 gebied. Deze conclusie wordt ook onderschreven door de Omgevingsdienst Haaglanden in deze optredend namens Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland.
6,8		De voorgenomen plaatsing van deze giganten zal een verdere en zeer ernstige inbreuk doen op Landschap en Natuur. Wij stellen dan ook dat de conclusie van de ruimtelijke onderbouwing, dat negatieve effecten op beschermde natuurgebieden uitgesloten zijn, op onvoldoende informatie berust en derhalve ondeugdelijk is. Dit temeer omdat er kennelijk geen veldonderzoek is uitgevoerd en het natuuronderzoek zich louter baseert op literatuurgegevens.	In Bijlage C van de Ruimtelijke Onderbouwing, "Natuurtoets Windpark Westerse Polder" staat een beschrijving van de onderzoeksopzet, inclusief vermelding van veldonderzoeken in het plangebied. Een duiding van het voorkomen van vogels in en nabij het plangebied is gebaseerd op recent in het veld verzamelde gegevens en geeft daarmee een actueel beeld. De schatting en boordeling van effecten gaat uit van deze actuele gegevens. Waar nodig worden gegevens van elders, en dus uit geschreven bronnen, gebruikt om beweringen te onderbouwen
7		Het oostelijk deel van dit grasgors vormt een broed- en leefgebied voor steeds zeldzamer voorkomende en zwaar beschermde weidevogels. De positionering van deze vijfde turbine voldoet daarom niet aan de geldende normen.	Er zal qua het verstorende effect van een opstelling in de Westerse Polder niets veranderen aan de kwaliteit van het leefgebied voor broedvogels op het grasgors, dit zal in de toekomst vergelijkbaar blijven met huidige situatie. Het grasgors ligt buiten de verstoringzone van 100 m die voor weidevogels geldt.

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
7,8,9		Het lijkt erop dat deze vijfde turbine niet eens nodig is om de doelstelling van 15 MW te halen, terwijl met vier turbines de afstand tot de grens met de Oosterse Laagjes en de woningen aan de Schenkeldijk in Zuid-Beijerland vergroot zou worden. Wij vragen ons of waarom niet is geopteerd voor een windpark met vier turbines, waarbij de doelstelling van 15 MW ook kan worden gehaald en de afstand tot Natura2000-gebied Oosterse Laagjes kan worden vergroot tot een wellicht acceptabele afstand.	Negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden Haringvliet, Hollands Diep, Oudeland van Strijen en Krammer-Volkerak ten gevolge van de realisatie en ingebruikname van windpark Westerse Polder zijn uitgesloten. De betekenis van de Oosterse Laagjes voor broedvogels en niet-broedvogels zal niet veranderen. De provincie heeft met het Rijk afgesproken om in 2020 te voorzien in 735,5 MW opgesteld vermogen windenergie, dat is een flinke opgave. Provincie Zuid-Holland heeft in het Programma Ruimte dan ook opgenomen dat de provincie streeft naar maximale invulling van de vastgestelde locaties (Programma Ruimte, pag. 78, realisatiestrategie). Met vier windturbines bestaat er een kans – gezien de realistische windturbines uit hoofdstuk 9 – dat het opgesteld vermogen van 15 MW niet wordt gehaald. Met een opstelling van 5 windturbines wordt dit minimum zeker gehaald.
9		De effecten van cumulatie komen niet terug in de beoordeling van dit initiatief, terwijl dit naar onze mening wel zou moeten gebeuren.	Aangezien negatieve effecten op beschermde gebieden uitgesloten zijn en er geen negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van soorten te verwachten zijn, is er ook geen sprake van cumulatieve effecten.
9		Monitoring van de (effecten van) huidige en nieuwe situatie is niet of onvoldoende beschreven.	Op basis van bestaand onderzoek in een groot aantal windparken, en gegevens over het voorkomen van vogels en andere groepen in en rond het plangebied, zijn de effecten van de huidige en nieuwe opstelling goed in beeld te brengen; alsook het verschil.
9		Monitoring en aangepast gebruik, in verband met vleermuizen worden in de documentatie niet beschreven.	In de toets Ffwet is stilgestaan bij het huidige voorkomen van vleermuizen in het plangebied en de gevolgen die een opschaling van de opstelling zal hebben. Vleermuizen zijn in het plangebied schaars en het aantal te verwachten slachtoffers minimaal; Een aangepast gebruik ligt daarmee niet voor de hand.
7		Voorts missen wij compenserende maatregelen voor natuur in de ter inzage liggende documenten.	Wegens het ontbreken van wezenlijke effecten is compensatie niet aan de orde.

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
8		Volgens het natuuronderzoek zijn de broedvogelgegevens van de Oosterse Laagjes afkomstig van tellingen in de seizoenen 2010 en 2011. Wij zijn van mening dat gegevens van vijf en zes jaar oud niet meer representatief kunnen zijn voor de huidige situatie en derhalve ook niet gebruikt mogen worden om de invloed van het windpark op broedvogels in de Oosterse Laagjes te bepalen. Hierbij geeft appellant aan dat het gebied ook nadien is geïnventariseerd. Zo heeft provincie Zuid-Holland een broedvogelinventarisatie uitgevoerd, waarbij ook broedvogels (grutto's) zijn aangetroffen in het meest oostelijk deel van de Laagjes, dus ruim binnen de verstoringsafstand van het windpark'	Tijdens de opstelling van het rapport in 2015 zijn van de provincie de toen meest recente gegevens ontvangen. Er is geen reden om aan te nemen dat de vogelbevolking thans wezenlijk anders is. Het oordeel over effecten wordt niet anders indien in het oosten van Oosterse Laagjes een grutto is vastgesteld. De verstoring van de huidige en de toekomstige opstelling reikt tot aan het gebied en niet tot in het gebied.

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
10		U hebt willen voorkomen dat de FF-wet ontheffing aanhaakt bij de omgevingsvergunning. Deze handelwijze is in strijd met de wet, zowel met artikel 2.19 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) als met artikel 75, derde lid van de Flora- en faunawet (Ffw). Op grond van deze bepalingen bent u verplicht de besluitvorming over de Ffw te integreren in de omgevingsvergunning. Het is niet toegestaan van deze bepaling af te wijken door, zoals u hebt gedaan, de ontheffing achteraf zelf door de aanvrager te laten doen. Het indienen van de aanvraag om omgevingsvergunning terwijl de Ffw-ontheffing er nog niet is, verplicht u tot het aanhaken van deze ontheffing. Dat betekent dat u een verklaring van geen bedenkingen zult moeten hebben voordat u de omgevingsvergunning kunt verlenen. Als deze verklaring er niet is, zult u de vergunning moeten weigeren.	Op 20 mei 2016 heeft aanvrager en vergunninghouder (initiatiefnemer) een omgevingsvergunning aanvraag ingediend voor diverse activiteiten waaronder 'de activiteit 'afwijken bestemmingsplan', 'bouwen'. In de aanvraag is aangegeven dat de voorgenomen handelingen leiden tot effecten op beschermde soorten. Om die reden is de aanvraag voorzien van een flora- en faunatoets waaruit blijkt welke effecten optreden, welke beschermde soorten relevant zijn en of voor deze handelingen ontheffing van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet kan worden verkregen. Met de gekozen opzet zou gemeente de aanvraag moeten voorleggen aan het bevoegd gezag voor de Flora- en faunawet, zijnde RVO, zodat deze een verklaring van geen bedenkingen kan afgeven zonder welke gemeente Cromstrijen geen ontwerpbesluit kan nemen tot verlenen van de omgevingsvergunning. Na indiening van de aanvraag heeft gemeente Cromstrijen, op 21 juni 2016, de aanvrager verzocht de aanhakende toestemming op grond van de Flora- en faunawet in te trekken en tegelijkertijd een separate ontheffingsaanvraag in te dienen bij het bevoegd gezag RVO. Initiatiefnemer heeft conform het verzoek van gemeente gehandeld en op 31 augustus 2016 een ontheffingsaanvraag ingediend bij RVO. Nadat gemeente Cromstrijen een kopie van deze aanvraag heeft ontvangen heeft gemeente Cromstrijen de omgevingsvergunningaanvraag in behandeling genomen, resulterend in de terinzagelegging van de ontwerpvergunning per 3 oktober 2016. Daarnaast heeft de gemeente zich bij de voorbereiding en indiening van de omgevingsvergunning-aanvraag laten informeren over de gevolgen voor beschermde soorten. Omdat het niet is uitgesloten dat meer dan één slachtoffer per jaar optreedt onder de vogelsoorten kleine mantelmeeuw, zilvermeeuw, kokmeeuw en kievit acht gemeente het waarschijnlijk dat een ontheffing nodig is op grond van de Flora- en faunawet. Appellant stelt dat de gevolgde handelwijze in strijd is met 2.19 Wabo. Het betreffende artikel geeft een basis voor aanhakende verplichtingen op grond van overige wettelijke regelingen in de vorm van een vvgb omgevingsvergunning en stelt dat de omgevingsvergunning alleen kan worden verleend of geweigerd op de gronden die zijn aangegeven in

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
			het betrokken wettelijk voorschrift, in dit geval de Flora- en faunawet. De handelwijze van de gemeente gaat echter over de behandeling van de omgevingsvergunningaanvraag en niet de verlening of weigering van de vergunning. De Wabo schrijft niet voor dat een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet verplicht aanhaakt. Het is aan het bevoegd gezag en de initiatiefnemer om de aanvraag vorm te geven en gebruik te maken van de mogelijkheden die de Wabo en de Ffw bieden. Door de gewijzigde omgevingsvergunningaanvraag pas verder te behandelen nadat de ontheffingsaanvraag is ingediend is geen sprake van 'achteraf' indienen van de ontheffingsaanvraag, zoals door appellant wordt gesteld. Gemeente heeft daarom niet in strijd met de Wabo en de Flora- en faunawet gehandeld. Gemeente Cromstrijen heeft met deze handelwijze invulling gegeven aan de zorgplicht die volgt uit artikel 2 Ffw. Gemeente heeft zich met behulp van ecologisch onderzoek laten informeren over de gevolgen voor beschermde soorten, alvorens de aanvraag in behandeling te nemen en heeft aanvrager gewezen op het feit dat niet is uitgesloten dat een ontheffing Ffw noodzakelijk is en dat zowel het verlenen van een ontheffing als de beoordeling of een ontheffing nodig is volgens vaste jurisprudentie alleen door het bevoegd gezag Ffw kan worden gedaan. In tegenstelling tot wat appellant aanvoert is met de handelwijze van gemeente geen sprake van strijdigheid met artikel 75, derde lid van de Ffw. Het betreffende lid vormt voor de Minister de basis voor het verlenen ontheffingen van verbodsbepalingen en voor activiteiten als genoemd in hetzelfde lid. De Ffw in het algemeen en artikel 75 lid 3 in het bijzonder biedt voor de Minister geen enkele belemmering om een ontheffingsaanvraag ex artikel 75 Ffw in behandeling te nemen, wanneer voor dezelfde activiteit een omgevingsvergunning in voorbereiding is.

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
			Enige beperking is dat op grond van artikel 75d eerste lid een omgevingsvergunning niet kan worden verleend zolang geen vvgb van de Minister is ontvangen. Gemeente Cromstrijen heeft een verzoek om wijziging van de aanvraag gedaan voordat de omgevingsvergunning is verleend. Op grond van artikel 75b eerste lid is dan weliswaar sprake van het verplicht aanhaken, in de vorm van een vvgb, indien sprake is van handelingen die in strijd zijn met verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Op grond van artikel 75b tweede lid is het gestelde in het eerste lid echter niet van toepassing als daarvoor een ontheffing is aangevraagd. Na aanpassing van de omgevingsvergunningaanvraag en indiening van de ontheffingsaanvraag per 31 augustus 2016 is artikel 75 b tweede lid van toepassing op de omgevingsvergunningaanvraag voor Windpark Westerse Polder. Een andere beperking is dat RVO een aanvraag om ontheffing niet zonder meer in behandeling nemen wanneer de activiteiten al zijn gestart. Op dat moment is namelijk sprake van legalisatie van een strijdige situatie. Dat is echter niet het geval bij Windpark Westerse polder. Hoewel de Wet Natuurbescherming per 1 januari 2017 van toepassing is op lopende aanvraag- en bezwaarprocedures met betrekking tot ontheffingen op grond van de Ffw, geldt dat niet voor het bevoegd gezag. De Minister van EZ (de RVO) blijft het bevoegd gezag voor het besluiten op aanvragen (en beslissingen op bezwaar volgend op het besluit op die aanvragen) die zijn ingediend onder de Ffw voor inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming. Voor aanvragen om ontheffing die na 1 januari 2017 worden ingediend zijn gedeputeerde staten het bevoegd gezag.

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
10		Op basis van de landelijke populatie wordt de 1%-moraliteitsnorm toegepast. Dit geeft een volstrekt diffuus beeld van de gevolgen. Immers, de toepassing van de moraliteitsnorm op basis van de landelijke populatie geeft geen beeld van de lokale effecten en maakt ook dat de normering vele malen hoger uitvalt. Het in beeld brengen van de lokale gevolgen vergt in dit geval (meer) onderzoek.	Voor Natura 2000-soorten wordt getoetst aan de doelen van soorten in de relevante gebieden. Voor andere soorten geldt de landelijke populatieomvang, hetgeen zeker buiten de broedtijd een reële grond is omdat vogels dan allesbehalve aan een locatie zijn gebonden. In de broedtijd is sterfte onder broedvogels minimaal; vooral talrijke soorten (talrijk in de omgeving (en landelijke) zullen de grootste kans hebben slachtoffer te worden; effecten zijn niet meetbaar omdat ze minimaal zijn.
10		Op pagina 48 wordt, onder aanbevelingen (7.2), het volgende aangegeven: 'indien de werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn gepland kunnen deze worden uitgevoerd indien is vastgesteld dat met de werkzaamheden geen nesten van vogels worden verstoord of vernietigd. De kans hierop wordt verkleind door voorafgaand aan het broedseizoen het plangebied voor grondbroedende of in ruigte broedende vogels ongeschikt te maken. Bijvoorbeeld door de vegetatie rondom de locatie waar gebouwd gaat worden kort te maaien of geheel te verwijderen en de bodem intensief en gedurende langere tijd te verstoren (bijvoorbeeld door eggen)'. Niet duidelijk is dat deze effecten zijn meegewogen in de beoordeling.	In het kader van het vereiste van algemeen zorgvuldig handelen wordt er naar gestreefd om te bouwen buiten het broedseizoen. Mochten werkzaamheden toch in het broedseizoen uitgevoerd worden is ecologische begeleiding een vereiste. Door het toepassen van de genoemde mitigerende maatregelen (zoals het plangebied voor grondbroedende of in ruigte broedende vogels ongeschikt te maken buiten het broedseizoen) zijn de gevolgen voor broedvogels minimaal. Uiteraard zijn effecten van voorzorgsmaatregelen meegewogen; een eventueel effect voorblijven is altijd beter dan het laten gebeuren en met onnodige schade eindigen.
		Bodem	
3		Vanuit de functie van windturbines worden geen eisen gesteld aan de kwaliteit van de bodem, omdat er geen personen verblijven. Dit is wel heel kort door de bocht, omdat ook windturbines regelmatig onderhoud nodig hebben en controles dienen plaats te vinden.	Er verblijven geen personen. Een windturbine wordt gezien als een bouwwerk zijnde geen gebouw, daarvoor is geen bodemonderzoek nodig (Wet Bodembescherming). Voorafgaand aan de bouw zal bodemonderzoek plaatsvinden (conform Besluit bodemkwaliteit).
		Geluid	
3		Afhankelijk van de windrichting zullen wij geconfronteerd worden met geluidsoverlast en zoals u weet kan dit leiden tot gezondheidsklachten!	De turbines en locaties voldoen ruim aan de Wet Geluidhinder en het Activiteitenbesluit. Er wordt bij alle woningen ruim voldaan aan de geluidsnormen waarmee een acceptabele geluidsbelasting ontstaat. De wettelijke norm is gegeven in 47 dB Lden en 41 dB Lnight.

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
4		Nieuwe molens staan vanwege grootte garant voor geluidshinder (al dan niet binnen de normen, maar dat lijkt louter een semantische kwalificatie) en in ieder geval slagschaduw	De te plaatsen turbines moeten voldoen aan afstandscriteria op basis van het Activiteitenbesluit met hantering van de Lden 47 geluidsnorm ter bepaling van al dan niet aanwezige negatieve effecten ten opzichte van geluidsgevoelige objecten. Uit onderzoek is gebleken dat de te plaatsen turbines ruimschoots inpasbaar zijn ten opzichte van de geluidsgevoelige objecten. Zie paragraaf 4.2 en Bijlage A van de Ruimtelijke Onderbouwing.
10		Niet alleen is het te gemakkelijk om, voor zover al juist, enkel uit te gaan van de afstand van het dichtstbijzijnde windpark, een zorgvuldige voorbereiding vereist dat op zijn minst wordt onderzocht of omliggende windparken, in relatie tot de realisatie van het onderhavige windpark, consequenties kunnen hebben voor het woon-, werk- en leefklimaat. Verder geldt dat ook rekening moet worden gehouden met andere geluidbronnen, zoals landbouwinrichtingen, wegen in de omgeving en scheepvaart. Uit de onderbouwing volgt niet dat hiermee rekening is gehouden. Opvallend genoeg geeft u in het ontwerp-besluit aan dat in de ruimtelijke onderbouwing geen aandacht is besteed aan de provinciale milieuverordening. In dat verband concludeert u dat de 47dB Lden-contour in het stiltegebied Haringvliet Overflakkee valt.	De nieuw te realiseren opstelling voldoet aan Lden 47 geluidscriteria in relatie tot geluidsgevoelige objecten, conform de Wet Milieubeheer. Het stiltegebied wordt niet getoetst aan de Lden 47 contour aangezien het geen geluidsgevoelig object betreft. De bestaande opstelling wordt verwijderd, hiermee komt een geluidsbron te vervallen, het stiltegebied wordt qua geluidseffecten niet nadelig beïnvloed. De windturbines staan overigens niet in het stiltegebied, maar zijn daar ook niet verboden. Het gaat hier namelijk om een openbare energievoorziening. In de Provinciale milieuverordening zijn ook enkele vrijstellingen gedefinieerd. In bepaling 3.1, lid 2b is gesteld dat verboden niet gelden voor zover het gebruik van een toestel of het rijden met een motorrijtuig rechtstreeks verband houdt met de openbare drinkwater of energievoorziening. Daar komt bij dat bovenstaande geldt voor activiteiten 'in' het stiltegebied, vandaar de beoordeling dat deze opmerkingen geen invloed hebben op het oordeel dat een en ander vergunningverlening niet in de weg staat. In dit geval staan de windturbines niet binnen het stiltegebied waardoor dit niet is meegenomen binnen het geluidsonderzoek/ruimtelijke onderbouwing.

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
		U erkent dat het besluit effecten heeft voor het stiltegebied. U overweegt dan nog wel dat enkele vrijstellingen zijn gedefinieerd, maar welke vrijstellingen dat zijn, is cliënten een raadsel.	De 47 dB Lden contour valt inderdaad een stuk in het stiltegebied Haringvliet Overflakke. Die 47 dB Lden contour van de oude (huidige) windmolens deden dat niet. In een stiltegebied is het verboden een toestel te gebruiken waardoor de ervaring van de natuurlijke geluiden kan worden verstoord dan wel met een motorrijtuig te rijden buiten de openbare weg of buiten andere voor bestemmingsverkeer openstaande wegen of terreinen. Het gaat hier echter om een openbare energievoorziening. In de Provinciale milieuverordening zijn ook enkele vrijstellingen gedefinieerd. In bepaling 3.1, lid 2b is gesteld dat de hierboven genoemde verboden niet gelden voor zover het gebruik van een toestel of het rijden met een motorrijtuig rechtstreeks verband houdt met de openbare drinkwater of energievoorziening. De windturbines zijn te beschouwen als toestellen met een rechtstreeks verband met energievoorziening. Daar komt bij dat bovenstaande geldt voor activiteiten IN het stiltegebied, vandaar de beoordeling dat deze opmerkingen geen invloed hebben op het oordeel dat een en ander vergunningverlening niet in de weg staat. De windturbines staan namelijk buiten het stiltegebied.
		Slagschaduw	
3		Voorts is bekend dat windturbines schaduw, slagschaduw veroorzaken. Gesteld wordt dat in de turbines een stilstandvoorziening dient te worden aangebracht. Deze voorziening dient de turbines uit te schakelen wanneer norm overschrijdende slagschaduw wordt veroorzaakt, afhankelijk van tijd, datum, windrichting en bewolking. Een dergelijke voorwaarde opnemen in de vergunning is absoluut nodig, maar is uiterst dubieus. Wanneer wordt de norm overschreden en wanneer doet zich een bepaalde situatie voor is moeilijk te controleren.	Mocht dit probleem zich voordoen dan kan voor norm overschrijdende slagschaduw een stilstandsregeling in werking worden gesteld die rekening houdt met de stand van de rotor, de positie van de zon, mate van zonneschijn en de gevoelige bestemming waarvoor de maatregel van toepassing zou zijn, met rekenmethodes is vast te stellen wanneer dit optreedt (geavanceerde besturingssoftware). In de vergunning is als voorwaarde opgenomen dat een stilstandvoorziening dient te worden geplaatst.

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
4		Nieuwe molens staan vanwege grootte garant voor geluidshinder (al dan niet binnen de normen, maar dat lijkt louter een semantische kwalificatie) en in ieder geval slagschaduw.	In het verlengde van Paragraaf 4.3.3: Bij normoverschrijding zal een stilstandsregeling in werking m.b.t. slagschaduw worden gesteld.
10		Ook als wel medewerking verleend zou worden, is het volstrekt onvoldoende om in de voorwaarden slechts te regelen dat een stilstandsvoorziening moet worden aangebracht, teneinde 'normoverschrijdende slagschaduw' te verhinderen. Hieraan is namelijk geen enkele — concrete — begrenzing verbonden, zodat handhaving daarop bijzonder gecompliceerd is. Daarmee worden cliënten rechtstreeks in hun belangen geraakt en dat is niet aanvaardbaar. De bescherming van de belangen van cliënten rechtvaardigt, voor zover de windturbines op basis van de schaduwduur al toelaatbaar zijn, dat ondubbelzinnige en concrete voorwaarden worden gesteld die rechtstreeks handhaafbaar zijn, zodat de overlast voor cliënten tot een minimum wordt beperkt.	De normen voor maximaal toegestane schaduwduur bij gevoelige objecten zullen niet worden overschreden. Indien nodig worden mitigerende maatregelen als een stilstandsregeling toegepast waardoor aan de voorschriften zal worden voldaan. Handhaving vindt plaats door rapportage en controle om hinder en potentiële gezondheidsklachten bij omwonenden te voorkomen.
10		Uit de onderbouwing van het plan volgt verder niet dat wordt voldaan aan artikel 3.13 van de Activiteitenregeling milieubeheer. Deze regeling is in het leven geroepen om lichtschittering zoveel mogelijk te voorkomen of beperken, door toepassing van niet reflecterende materialen of coatinglagen. Met het oog op de reflectiewaarden wordt in dat verband verwezen naar de NEN-EN-150-2813.	Er zal worden voldaan aan artikel 3.13 van de Activiteitenregeling milieubeheer door gebruik van niet reflecterende materialen en coatings.
		(Externe) Veiligheid	
4		Vergroting van het risico van eventueel afbrekende wieken waarbij de gevaren nog vergroot kunnen worden door de meest heersende windrichting.	Aan veiligheidsnormen voor (beperkt) kwetsbare objecten in de omgeving wordt voldaan. Geconcludeerd wordt dat het aspect externe veiligheid de uitvoering van het project niet in de weg staat.
5		Graag ontvang ik een bevestiging van u dat de afstand tot de rijksweg minimaal 65 meter is	Hier heeft overleg met Rijkswaterstaat over plaatsgevonden. Er is aangetoond door de initiatiefnemer de afstand tot de Rijkswegverharding minimaal 65m bedraagt, waarmee het project voldoet aan de beleidsregel windturbines.
5		Om het verkeersveiligheidsbelang in deze te borgen vraag ik u gezien de samenhang tussen de omgevingsvergunning en de Wbr-vergunning dan ook de onderhavige omgevingsvergunning dan pas te vast te stellen nadat het plan voor het plaatsen van de windturbines ook voldoet aan de door ons gestelde eisen.	Het project voldoet aan de beleidsregel en eisen van Rijkswaterstaat. Hierover heeft overleg met RWS plaatsgevonden. Er is voor het onderdeel verkeersveiligheid geen aanvullend onderzoek nodig.

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
10		Gezien de rotordiameter dient een afstand te worden aangehouden van ten minste 65 meter. Uit de onderbouwing blijkt niet dat deze afstand wordt gehaald. Sterker: de windturbine die het dichtst bij de rijksweg wordt geplaatst, staat op een afstand van 59 meter ten opzichte van de rijksweg. Er wordt dan ook niet aan de minimale afstand ten opzichte van de rijksweg voldaan.	Er wordt voldaan aan minimale afstanden tot de rijksweg. Uit bilateraal overleg met Rijkswaterstaat is geconstateerd en bevestigd dat de rotorbladen de rand van de verharding van de rijksweg niet zullen overschrijden. Rijkswaterstaat heeft derhalve geen bedenkingen op dit vlak.
		Beleidsmatig	

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
6,7		Appellant geeft aan dat windenergie opgewekt op zee inmiddels goedkoper is dan op land en vindt het daarmee logisch om in elk geval windenergieprojecten op land te stoppen omdat die schade toe brengen aan de gezondheid van bewoners en het leefklimaat, het landschap en de natuur aantasten, Immers de noodzaak hiertoe bestaat duidelijk niet langer, bovendien kost het de Nederlandse Staat onnodig te grote subsidiebedragen. Hierbij geeft appellant de door de overheid getenderde Borssele kavels voor offshore windenergie als voorbeeld. Appellant geeft aan dat de noodzaak is vervallen om windenergie nog langer op land op te wekken omdat opwekking van windenergie op zee goedkoper is. Volgens appellant betekent dit voor de locatie Westerse Polder dat voor 20 MW een onnodige extra subsidie van ruim € 8 10⁶ voor een periode van 10 jaar. Voor de gehele Hoeksche Waard, waar 100 MW is gepland is dit ruim € 40 10⁶. Volgens appellant kunnen deze bedragen beter worden besteed aan bijvoorbeeld andere vormen van duurzame energie in de Hoeksche Waard of gewoon meer windenergie op zee.	Het Rijk blijft bij haar besluit om 6000 MW op land te realiseren en de Provincie blijft sturen op het halen van haar bijdrage op de aangewezen locaties. Het nut van windenergie en duurzame energie alternatieven staat niet ter discussie in deze vergunningprocedure. De beoogde herstructurering van windpark Westerse Polder is in lijn met het ruimtelijk beleid zoals dat door diverse overheden is vastgesteld met dien verstande dat door middel van onderzoek moet worden aangetoond dat de vormgeving van het windpark voldoet aan de milieueisen. Er is geen sprake van onnodige subsidie. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) zegt hierover het volgende: met de SDE+ subsidie stimuleert het ministerie van Economische Zaken de ontwikkeling van een duurzame energievoorziening, waaronder windenergie op land. Duurzame energie is beter voor het milieu, maakt Nederland minder afhankelijk van fossiele brandstoffen en is goed voor de economie. Met het Energierapport en de Energiedialoog heeft het kabinet de koers uitgezet naar een koolstofarme energievoorziening in 2050. Deze trajecten leiden dit najaar tot de publicatie van de Energieagenda, waarin het kabinet beleidsrichtingen aangeeft om tot een koolstofarme energievoorziening te komen. Voor de kortere termijn hebben de partners van het Energieakkoord zich onder meer gecommitteerd aan het realiseren van 14% hernieuwbare energie in 2020 en 16% in 2023. Om deze doelen te bereiken is een breed maatregelenpakket overeengekomen, met de SDE+ als belangrijkste instrument vanuit de Rijksoverheid (Bron: Kamerbrief minister Kamp (Openstelling van de SDE+ in 2017), 30-11-2016).

Nummer	Argument nummer	Samenvatting	Reactie
10		Ook op basis van gemeentelijk beleid dienen natuur- en landschapswaarden te worden beschermd. Uit de structuurvisie 'Hoeksche Waard' volgt dat windturbines een grote invloed hebben op het landschap. Daarin wordt tevens geconstateerd dat een integrale afweging nodig is en initiatieven op dat vlak moeten passen binnen de doelstellingen van het ruimtelijk beleid. Ook wordt daarin overwogen dat 'bij de ruimtelijke afwegingen in het verleden nog geen rekening is gehouden met de nieuwe generatie windturbines, die een veel grotere impact op het landschap hebben dan de eerste generatie windturbines, zoals die momenteel in de Hoeksche Waard aanwezig zijn. (...) Beide aspecten rechtvaardigen een heroverweging van de in het verleden gemaakte keuzen'. Zeker met het oog daarop had op degelijke wijze aandacht moeten worden besteed aan de ruimtelijke effecten en landschappelijke inpassing. Het is niet begrijpelijk dat eenvoudigweg over deze beleidsuitgangspunten van — nota bene — uw eigen beleid wordt heengestapt.	Er is op een voldoende wijze aandacht besteed aan ruimtelijke inpassing en het landschap. Dit alles binnen de kaders zoals die door diverse overheden al zijn vastgesteld. De beoogde herstructurering van windpark Westerse Polder is in lijn met het ruimtelijk beleid zoals dat door diverse overheden is vastgesteld met dien verstande dat door middel van onderzoek moet worden aangetoond dat de vormgeving van het windpark voldoet aan de milieueisen. Daarnaast is de Verordening Ruimte sturend als het gaat om de ontwikkeling van wind-energie.